

Barbara Waldis in Byron Reginald (ur.), Migration and Marriage: Heterogamy and Homogamy in a Changing World, Lit-Verlag, Münster, 2006, 212 str.

Zbornik je dobrodošla zbirka esejev, ki so navdih za predstavljene tematike črpali iz istoimenske delavnice osme bienalne konference Evropskega združenja socialnih antropologov (EASA) na Dunaju. Združuje prispevke osmih sodelujočih na konferenci, vključuje pa tudi dodatno, sklepno poglavje *Betty De Hart*, ki nudi vpogled v družbenopravno analizo mešanih zakonov v nizozemskem zakonu o nacionalnosti in zakonu o imigraciji (p.179). Zbornik se primarno posveča analizi institucije zakonske zveze na mikro ravni družbene realnosti in v kontekstih, ki so jih preoblikovali sodobni globalni migracijski tokovi. Večina poglavij nudi etnografsko analizo socialnih izmenjav in etničnih razlikovanj v različnih družbenih situacijah s pomočjo kvalitativnega, *bottom up* pristopa k preučevanju mešanih zakonskih zvez in sorodnih fenomenov. Večina avtorjev je svoje prispevke utemeljila in utrdila z lastnimi izkušnjami in spoznanji na terenu. Poglavja torej v veliki meri bazirajo na primarnih virih ter tako nudijo bralcu neprecenljiv material za morebitno nadaljnje raziskovanje in analizo. Nikakor ne namigujem, da avtorji ne nudijo analize izbranega materiala, ampak zgolj ugotavljam, da količina in relevantnost predstavljenih primarnih virov nudi in zahteva nadaljnji razmislek in podrobnejšo ter obširnejšo razlago. V veliki meri je to nalogo opravila v imenu vseh avtorjev sourednica *Barbara Waldis*, ki v uvodnem poglavju ponudi nadvse uporaben pregled vseh prispevkov, jih osmisli, postavi v skupen kontekst in osvetli osrednjo idejo knjige z jasnim tokom misli, ki ga lahko pripišemo zgolj odličnemu poznavalcu tovrstnega področja raziskovanja.

Čeprav imajo poglavja skupno rdečo nit, so kljub temu heterogena, postavljena v različna geografska in družbena okolja in vključujejo analize različnih tipov heterogamnih razmerij. Z izjemo *Byronovega* preučevanja strategij sklepanja zakonskih zvez med irskimi migranti v Ameriki devetnajstega stoletja (p. 161) se poglavja osredotočajo na sodobna vprašanja in z vidika posameznih akterjev ter s pomočjo njihovih pripovedi skušajo dokazati, da so mešani zakoni veliko več kot zgolj indikator asimilacije. Prva tri poglavja se ubadajo s problematiko mešanih zakonov in sposobnostjo preseganja meja etničnih skupnosti. *Bettina Beer* preučuje medetnične zakonske zveze med skupnostjo Wampar in sosednimi skupnostmi na Novi Gvineji (p.20), *Gabriele Marranci* pa predstavlja med-religijske zakonske zveze v Severni Irski (p. 40). Obe poglavji sta relevantni, vendar slednje nudi bolj poglobljeno analizo etnografskega materiala, zbranega na terenu. Opozarja na relativnost etničnih/religijskih ločnic v kontekstu med-religijskih zakonskih zvez v državi, kjer obstaja primarna ločnica med katoliki in protestanti in kjer so torej medetnične zakonske zveze drugotnega pomena. *Ewa Nowicka* se ukvarja s strategijami oblikovanja identitete otrok v transnacionalnih družinah na Poljskem (p. 61) in odpre pomembno razpravo o stališčih do imigracijskih prilivov v post-komunistične, v veliki meri monokulturne članice Evropske unije. Naslednja tri poglavja preučujejo spremembe družinskih vlog v novih družbenih okoljih s poudarjenim zanimanjem za aktivnosti žensk v

imigracijskih kontekstih. *Brigit Allenbach* predstavlja aktivnosti kosovsko-albanskih mater v Švici v kontekstu družinskih odnosov in mrež (p. 85), *Jenny Ask* pa se ubada s spolno obeleženimi strategijami med ženskami v medkulturnih zakonskih zvezah v Egiptu (p. 114) in uspešno uporabi primere njihovih življenjskih zgodb za preseganje uveljavljenih stereotipov. Morda ne v celoti v skladu s prevladujočo temo zbirke, *van Ede* predstavi dinamiko post-ločitvenih situacij v sodobni nizozemski družbi (p. 135). Poglavje je edino, ki ponuja vpogled v homogamijo in je nedvomno pomemben prispevek k preučevanju fenomena, vendar je nekoliko odmaknjeno od polja migracij in zato nedvomno bolj zanimivo za raziskovalce sociologije družine kot raziskovalce migracij in medkulturnih odnosov.

Zbornik uspešno zaokrožita zadnji dve poglavji, ki nudita zgodovinsko in družbeno-pravno analizo mešanih zakonskih zvez in se iz različnih perspektiv posvetita problematiki zaprtosti državnih meja. Predvsem odločitev urednikov o sklenitvi zbornika z zgodovinsko in družbeno-pravno analizo *de Hartove* je nadvse pohvalna. Njen vpogled v pravni položaj narodno mešanih zakonskih zvez glede na nizozemski zakon o državljanstvu in zakon o imigraciji, je eden izmed vrhuncev zbornika. Na primeru Nizozemske avtorica prikazuje strategije evropskih držav pri obravnavanju problematike mešanih zakonov in tako osmisli prevladujočo temo zbornika z vidika pravne ureditve njihovega statusa. Izbrani eseji nudijo osvežujoč vpogled v fenomen mešanih zakonov, ki združuje klasične antropološke tematike z migracijskimi in globalizacijskimi, te pa so trenutno nedvomno med osrednjimi tematikami sodobnih družbenih znanosti.

Mojca Vah